

Tukitoimet – mitä ne ovat?

TEKSTI: **Mari Ajasto,**

sh, kuntoutusohjaaja, lasten ja nuorten neurologia,
Päijät-Hämeen hyvinvointialue, Lahti

On äärimmäisen tärkeää saada uutta tutkimustietoa ADHD-oireisiin liittyen. Ines Palmu esittelee uudessa väitöskirjassaan ADHD-oireiden ja koulumenestyksen välistä suhdetta, joka on myös oman työni kautta käsillä päivittäin. Palmun väitöskirjan tulokset tukevat oletusta, että syy-yhteys on olemassa. Se tähdentää haitallisten suoritusstrategioiden luomaa kierrettä, mikä on tärkeä huomio. Mielikuva itsestä oppijana muotoutuu koulupolun kuluessa ja mielikuva pyrkii usein vahvistamaan todellisuutta. Mikäli tämä mielikuva rakentuu jatkuvien epäonnistumisten, negatiivisen palautteen ja vähittäisen syrjäytymisen ympärille, on suuntaa vaikea kääntää. Tutkimuksen aikajana loppui seitsemänten luokkaan, mutta kokemukseni mukaan yläkoulun mittainen murrosikä ei tuo tilanteeseen helpotusta ja edellä kuvatut haitalliset suoritusstrategiat saattavat vahvistua.

Mielestäni tutkimusartikkelin tärkein viesti ammattilaisille on riittävän varhainen diagnosointi ja huolellisesti suunnitellut ja toteutetut tukitoimet. Tieto ei lisää tuskaa vaan ymmärrystä. Kun lapsen tai nuoren lähihenkilöt tunnistavat ADHD-oireiden taustatekijöitä, on erityistarpeiden ja voimavarojen hyödyntäminen helpompi huomioida. Anita Puustjärvi

kirjoitti Lääkärilehdessä (23/2021) upeasti ADHD:hen liittyvistä ”supervoimista”, kuten joustavuudesta, uteliaisuudesta, resilienssistä ja kyseenalaistamisen kyvystä. Hänen mukaansa ADHD-oireisia henkilöitä pidetään kekseliäinä, luovina ja seikkailunhaluisina. Ei siis voida ajatella, että ADHD-oireisten henkilöiden tulevaisuus olisi jotenkin lähtökohtaisesti haastava, vaan heissä kytee valtava voimavara, joka tulee osata valjastaa.

Ines Palmu esittää tutkimusartikkelinsa loppupuolella upeita kannanottoja tuen rakenteeseen ja toteutukseen. Valitettavasti kouluihin ja opetukseen kohdistuvat säästötoimet, opettajien uupuminen ja resurssipula on todellista arkea. Monissa yläkouluissa on niin haastava tilanne oireilevien oppilaiden kanssa, että opettajat ovat usein neuvottomia. Panostaminen esimerkiksi viidennellä luokka-asteella näiden oppilaiden tukeen pelastaisi varmasti monia nuoria ei-toivotulta tulevaisuudelta. Mitä tämä tarkoittaisi? Ainakin lisää turvallisia aikuisia kouluihin! Palmu viittaa kirjoituksessaan negatiivisen kierteen katkaisemiseen metakognitiivisten taitojen harjoittelulla. Voisiko helpompi pääsy neuropsykologiseen kuntoutukseen tukea kokonaisuutta? Opetuksen ja kuntoutuksen maailmassa tulisi tapahtua suuria asioita, jotta ADHD-oireiset lapset ja nuoret saisivat ansaitsemansa tulevaisuuden. ■